

Tour Midden Oosten september 1998

door Joost Lijbaart

Donderdag 17 September

Hoewel het beeld van Beirut door een eerder bezoek aan deze stad nog helder op mijn netvlies staat moet ik toch even slikken wanneer ik de kapot geschoten gebouwen zie. Granaatinslagen en kogelgaten zijn nog duidelijk te zien in veel muren. Het vreemde is echter dat na twee uur gelopen te hebben ik al helemaal niet meer het idee heb in een stad te zijn waar het zo kort geleden nog oorlog was. Komt dit door mijn eigen onwetendheid over wat hier allemaal gebeurd is? Op de avond van onze aankomst in Beirut hadden we een interessant gesprek met Neil van der Linden (de man die deze tour voor ons heeft mogelijk gemaakt). Zijn kennis over het Midden Oosten gaat beduidend verder dan wat ik me nog kan herinneren van krantenberichten. Het is moeilijk om je dan niet onwetend te voelen.

Toch is duidelijk dat ook hier het leven verder gaat; mensen kopen CD's, drinken koffie op straat of gaan naar hun werk. In een CD winkel met veel Oosterse muziek waan ik me bijna in mijn oefenruimte in de Amsterdamse Pijp. Deze buurt, en met name de paar vierkante meter voor de ingang, wordt bevolkt door tientallen jongeren van Mediterane komaf. Uit de speakers op hun scooters schallen de Oosterse klanken, meestal gemixt met stevige drum en vioolpartijen. Neil's muziekkennis van de diverse stijlen en musici maakt het mogelijk om het bijzondere van het gangbare te onderscheiden. "Erotic saxophone melodies" en "Hakim", een soort Egyptische drum and bass laten we nog even terzijde.

Vrijdag 18 September

Nachtmerries van een drummer deel 1.

Je gaat naar een optreden en bent je stokken vergeten, of je bassdrumpedaal. Bij gebrek aan een drumkruk is er een strandstoel of barkruk. Zo gaan er nog wat meer gedachten door mijn hoofd wanneer ik het uit Afganistan geïmporteerde drumstel probeer af te stellen vlak voor ons eerste optreden van deze tour. Alles wat ik nog weet van vroeger, van met meccano spelen gooi ik in de strijd. Juist als alles goed staat blijkt er een brush weg te zijn. Ik probeer me meteen te herinneren hoeveel ballads we deze avond gaan spelen, waarschijnlijk niet een dus dat zit wel goed.

Op dit moment razen we met onze zwijgzame chauffeur langs de buitenwijken van Beirut op weg naar Byblos, een historisch dorpje buiten de stad. Toen ik jaren geleden in Afrika was waren we alle tijd dat we daar waren alleen maar op zoek naar het oergevoel. Naar alles waarvan wij dachten dat het Afrikaans was. We passeren een McDonalds waar honderden Libanezen zich verdringen om de opening bij te wonen. Wat is het oergevoel in het Midden Oosten? Wilde Arabische nachten, andere muziek en veel woestijn. Gisteren in een plaatselijke nachtclub luisterden we naar een Libanese pianist zanger die daar optrad met zijn big band. Verveeld speelden de zeven saxofonisten in de blazerssectie hun unisonopartijen op "one note samba". Arabian nights, misschien ben ik toch iets te naïef geweest.

Zaterdag 19 September

Het kost gemiddeld 6 uur om Irak in te komen, en zo'n 8 uur om er weer uit te gaan, vertelt Neil ons wanneer we vlak bij de Syrische grens zijn. Even denk ik aan een passage uit Congo het reisverslag van Redmond O, Hanlon waarbij na een lange tocht door een Centraal Afrikaanse stad om de benodigde papieren

te verzamelen, de doortocht naar een ander land toch niet mogelijk is omdat er een pasfoto op een van de formulieren ontbreekt.

Ik denk maar aan andere dingen terwijl we bij de grens wachten tot Neil de benodigde visa heeft bemachtigt. Wat een bijzondere dag was het.

Onze eerste stappen in de complexe wereld van de Arabische muziek waren gezet. Rima, een jonge Libanese zangeres, opgebeld door de theater directrice was bereid met ons een traditioneel stuk te repeteren. Met name door de duidelijke inbreng van Rima's vriendin, die zelfs tijdens het concert nog streng de maat aangaf met haar voet terwijl ze vooraan in de zaal zat, kwamen we tot een mooie synthese. De eventuele kans op kruisiging die volgens ons zou kunnen volgen na het in het openbaar uitvoeren van dit nummer, daar we volgens haar iets niet traditioneels hadden gedaan met een traditioneel lied, werd door haar vriendin uiterst klein geacht.

Natuurlijk gaan we na het concert naar de plaatselijke jazzclub en natuurlijk is het vervelend. De ambassadeur is niet gekomen. In zijn plaats zijn er vier Nederlanders, werkzaam op een plaatselijk booreiland. De eigenaar klaagt over een moeilijke tijd en verteld ons dat het sinds de oorlog nog nooit zo rustig is geweest. Wie was de uitvinder van de jazzclub, en waarom bestaat dit fenomeen nog steeds? Op de achtergrond klinkt "blue bossa". De trombonist heeft nu een oud ter hand genomen en soleert er flink op los. We kunnen niet weg want er is geen vervoer. We wachten rustig totdat de Nederlandse delegatie naar huis wil zodat in ieder geval Tony en de instrumenten naar het hotel gebracht kunnen worden. Ik weet niet of het leuker was wanneer de ambassadeur er wel was geweest, het blijft tenslotte een jazzclub.

Zondag 20 September

De profeet Mohammed wilde nooit naar Damascus komen omdat niemand volgens hem het recht had om twee keer in het paradijs te leven. Nu hier werkelijk te zijn, aan het zwembad weliswaar met een screwdriver binnen handbereik, vraag ik mezelf af hoe het paradijs er dan uit zou zien. Ik voel me precies oom Oswald in het verhaal "de bezoeker" van Roal Dahl. Het gekoelde zwembad van het Sheraton waar we logeren is omringd door zanderige bergen, bebouwd met de voorsteden van Damascus. Ongetwijfeld smacht erachter een van al die ramen een jonge Arabische, gevangen gehouden door haar vader, slechts bij hoge uitzondering als iedereen weg is, vertoont zij zich, kalm op de rand van het zwembad terwijl haar ogen ver weg de woestijn in dromen.

Na enige vertraging bij de grens gisteren, de douanebeambte vroeg plotseling om duizend dollar, tja, wie reist er nu met zo'n som op zak, kwamen we net op tijd voor ons "poolside concert" in Damascus. Ruim honderd stoelen stonden in halve cirkels om het podium. Even had ik een gevoel wat ik eerder heb gehad tijdens een concert in Zweden in een tot jazzclub omgebouwde bedrijfskantine toen ik de voltallige Nederlandse Ambassade op de eerste rij zag zitten. Hoe zal onze muziek hier aanslaan? Wat denkt de ambassadeur? Is het geld wel goed besteed? Ook nu spelen we zoals we het zelf mooi vinden en ook nu vinden de mensen het mooi. Neil is in de pauze druk bezig met foto en filmcamera, zijn handen vol met wisselgeld van de door het publiek aangeschafte CD's. De oprechte interesse van alle gasten en vriendelijkheid overvalt me na de koele ontvangst die we in Beirut kregen. Een blonde vrouw van de Zweedse Ambassade schudde nog heftig nee toen Yuri Waterloo aankondigde als "the Swedish national anthem" maar dit incident was snel vergeten toen ik haar vertelde over onze Zweedse avonturen. De nieuwe en oude ambassadeurs zitten tijdens het diner broederlijk naast elkaar. De Nederlandse kolonel naast mij moedigt me aan niet zo veel te praten en toch vooral door te eten. De oude ambassadeur drinkt bier en praat over Afrika. De nieuwe ambassadeur en zijn vrouw drinken thee en lachen af en toe zuinigjes. Ik kijk naar de kolonel en hoor hem denken, hoe gezellig wordt het hier de komende jaren?

Woensdag 23 September

We lopen door een smal steegje met aan beide kanten winkeltjes. Tongen, poten en organen van zojuist geslachte schapen hangen aan haken uitgestald. Jongens op ezeltjes proberen door de drukke steegjes te rijden. Veel vrouwen zijn niet alleen gesluierd maar dragen ook een doek over hun hele hoofd om het gezicht af te dekken. Wanneer we uit de "sook" lopen zoals deze winkelstraat heet zie ik een zwaar gehandicapte jongen. Hij ligt in een sinaasappelkist bij de ingang terwijl zijn ogen ver weg kijken. We zijn in Aleppo en we zijn heel ver weg. Meestal als ik ergens ben probeer ik me voor te stellen hoe het is om er te leven maar hier, ver weg in een stad in de woestijn waar de tijd de laatste 100 jaar weinig invloed lijkt te hebben gehad op het leven, lukt het niet. Ik blijft James

Bond of een van Agatha Christie's geschapen koloniale, op zoek naar een schat of misdrijf.

De workshop die we eerder deze dag gaven op de muziekschool van Aleppo was wereldser alhoewel ik niet begrijp waarom de minister persoonlijk toestemming moest geven voor dit optreden. Een illuster gezelschap: de directeur, de Oud docent van de muziekschool, de consul, de buschauffeur en een saxofonist die samen met zijn broer speciaal uit Beirut was gekomen. Omdat het grootste klaslokaal te klein blijkt voor al deze mensen spelen we tot grote hilariteit van de buurtbewoners op straat. Bij gebrek aan een drumstel speel ik snare, stoel en muur, zeer goed voor mijn techniek. Later wordt er gejamd met de Oud docent terwijl Neil hiervan zo complex mogelijke video opnamen probeert te maken, als wil hij de ingewikkeldheid van de muziek vertalen in beeld.

Donderdag 24 September

Jordanië voelt als een bevrijding na Syrië. Geen geheime dienst en niet op iedere hoek van de straat een afbeelding van Vanderberg (de grote leider). Snelwegen met strepen en verlichting, het lijkt wel Nederland of anders op zijn minst toch België.

Ons onderkomen in Amman is erg idyllisch. Een Romeinse villa tegen een heuvel met een mooi uitzicht op de stad. Voor het eerst in dagen slaap ik weer goed. Een verademing na het hotel in Aleppo waar ik s'morgens om half zeven door het toeterende verkeer werd gewekt.

Ik ben in Schotland en stel Yuri en Tony voor aan Mark en Willy, twee heren die al jaren een cultureel centrum runnen in de verlatenheid van het Noord Schotse landschap. Ik lig met Saskia in bed en ver weg hoor ik een oud. Alles is heel fijn.

Op onze laatste dag in maken we kennis met Saad, een voor het leger gevluchte Irakees die met een vals paspoort zijn geluk in Jordanië hoopt te vinden. Een mogelijk concert in Nederland is voor hem de laatste strohalm. Na vijf maanden moet er namelijk een bedrag van 1 Jordanees Dinar (ongeveer f2.75) per dag worden betaald en dat geld heeft hij niet. We lunchen in zijn huis en maken kennis met zijn vrienden, allen gevluchten Irakezen. De uitzichtloosheid van hun situatie maakt me erg somber.

Hoewel nog steeds niet helemaal genezen van de krampen in mijn darmen heb ik toch veel zin in het laatste concert van deze tour. Het wordt bovendien ons eerste concert wat live op het Internet te horen zal zijn.

Lang van te voren zijn jongens al bezig met een computer, boxen en mengpanelen. Wegens een sterfgeval kunnen we niet buiten optreden, op een mooie binnenplaats omgeven door Romeinse zuilen maar wordt het binnen in de galerie, een lange pijpenla met de akoestiek van een betonnen garage.

Hoewel ik bang ben voor de galm blijkt het, nu de ruimte overvol is, toch beter te klinken dan we dachten. Er is iets van een huiskamerachtige sfeer mede omdat de eerste rij stoelen ongeveer tegen de basdrum aanstaat.

Na het concert komt er een wat gezette schele jongen naar me toe. Hij slaat me op de schouder "That was a great concert, really. You know, I like only rock, just only rock". Een jongedame vergezeld van echtgenoot wil met Tony kussen, drie keer maar liefst. Yuri geeft onder grote belangstelling een interview met helicopterpiloot koptelefoon en microfoon, ook live op het internet. Hoewel het natuurlijk al eerder is gebeurd sta ik er versteld van hoeveel we kunnen met z'n drieën.

Later op de avond neemt Ali, de artistiek leider van het cultureel centrum, een zwaargebouwde kozak met Arabisch bloed en een rode baard, ons mee uit eten. De toer is bijna ten einde, we zijn allemaal moe maar toch is het restaurant, een grote open ruimte met kunstige fonteinen, tafels van koperen schalen en een dak van kamelenhuiden zo imposant dat er in plaats van een afsluitend, een doorgaan gevoel ontstaat. Ali drinkt glazen Arak (een sterk alcoholische drank met anijssmaak) in een razend tempo. De jongen tegenover hem probeert hem bij te houden maar aan Ali is nog steeds niets te zien terwijl de jongen bijna onder de tafel ligt. Het is bijna 12 uur en ik krijg een ontzettende zin in zoetigheid. Ik kijk achter me en zie de ober staan met een grote taart. Dit is geweldig. Het restaurant draait de Jordanees versie van "happy birthday to you". Ik voel me erg jarig en vraag me af hoeveel mooier deze tour nog kan worden.

Vrijdag 25 September 09:15 Istanbul airport

De man achter de incheckbalie kijkt vertwijfeld naar onze tickets. Hoewel het eerste deel van de reis, de vlucht van Amman naar Istanbul probleemloos verliep blijken onze reserveringen niet voor vandaag maar voor morgen te zijn gemaakt. Gek genoeg doet het me in eerste instantie niet veel. Ik kan het gewoon niet geloven. De man kan niets voor ons doen behalve onze tickets upgraden naar businessclass, kosten 1500.- dollar! Het is vijf voor half tien, het vliegtuig vertrekt om half tien. We houden inmiddels aardig wat mensen op waar de baliemedewerker ook niet vrolijk van wordt. Zweet en vermoeidheid staat op onze gezichten. Ik zie al een scenario voor me waarbij ik met Tony een dagje in Istanbul zal moeten blijven en probeer me er iets leuks bij voor te stellen. Ik wil te graag naar huis. Uiteindelijk weten we met bovenmenselijke krachten de man te overtuigen ons te helpen. Het is half tien. Er moet gebeld worden en 90 dollar betaald. 10 minuten later zitten we in een bus op weg naar een vliegtuig. Een half uur later stijgen we op. Weer ben ik verbaasd en blij over wat we samen kunnen. Tegen deze tournee kan geen enkele avonturen roman op.

